

Odvetnik humanizma

Vsak pogovor z njim je enako prijeten in zanimiv, predvsem zaradi njegove uglažene neposrednosti in nekonvencionalne vpljudnosti. Njegova osebnost izžareva fluid, ki vsakogar hitro osvoji. Prav zaradi tega Ivanu Japelju z ljudmi ni težko navezovati stikov. S pretanjenim poslušanjem za korektnost in smislom za realno in kritično presojo posameznega primera ali položaja, uživa ugled, ki ga že vrsto let uvršča med nosilce različnih funkcij.

Ta čas že tretje leto predseduje Zvezi društev invalidov Slovenije, pred tem pa je nekaj let opravljal predsedniške dolžnosti pri Zvezi društev invalidov Ljubljana-mesto; po sedmih letih predsednikovanja Odvetniški zbornici Slovenije opravlja zdaj podpredsedniške naloge in je član predsedstva Odvetniške zbornice Jugoslavije, bil pa je tudi njen predsednik z enoletnim mandatom itd., da ne bi naštevati dalje.

Že skoraj dvajset let živi v Šiški, kjer vodi tudi svojo odvetniško pisarno, sicer pa je njegovo življenje najtesneje povezano z Ljubljano se izpred vojnih let, ko je tu obiskoval klasično gimnazijo, in prvih let vojne, ki jih je kot ilegalec preživel na bežigradskem terenu, luč sveta pa je itak zagledal pred šestdesetimi leti v njeni neposredni bližini, rojen je namreč v Vnanjih gorah pri Brezovici.

Kljub temu, da sva se v razgovoru vrtela okrog tem s pravnškega oziroma odvetniškega področja ter področja invalidske problematike, s katero se že dije intenzivno ukvarja, sva pogosto preskočila tudi v preteklost in se ustavila ob nekaterih pomembnejših mejnikih na njegovi zanimivi in bogati življenjski poti.

Rad ima svoj poklic, saj mu je z dušo in srcem zavezan, ker je, kot pravi, odvetništvo najbolj praviški poklic, kajti pri svojem delu se srečuje s sila raznovrstnimi problemi. V svoji praksi pa se je še posebno poglobil in posvetil področju mladoletniškega prestopništva, inovatorstva ter prometa.

Takoj v začetku je beseda nanesla na večkrat nasprotujoča si mnenja o odvetniškem poklicu, včasih celo nič kaj laskava. V odgovor je dejal, da je odvetništvo samo: tojna družbena služba, ki je tako občanu kot raznim organizacijam v pomoč zlasti pri uresničevanju in uveljavljanju njihovih pravic ter takrat, kadar pridejo navzkriž z zakonom.

»Ker je odvetništvo danes glavni izvajalec pravne pomoči, je zaradi tega še posebno izpostavljeno, oziroma je hkrati hvaljeno in grajeno. Kadar si človek v pravnih poslih sam ne zna pomagati, mu je pravna pomoč tako potrebna kakor zdravstvena pomoč v primeru zdravstvene ogroženosti,« pravi Ivan Japelj in nadaljuje: »Vloga odvetništva je pri nas pogosto prav zato napačno razumljena, ker marsikdo ni sposoben razumeti, da je odvetništvo institut vsake demokratične družbe.« Zavrača posamezne poskuse ali tendence, da bi odvetništvo ukinili ali preoblikovali v nekakšno državno odvetništvo, češ da bi to ogrozilo neodvisnost te službe, ki je potrebna za učinkovito in dosledno izvajanje pravne pomoči.

V tem razgovoru se ni bilo mogoče izogniti problemu odprave smrtnih kazni in kazni za tako imenovane verbalne delikte po 133. členu KZ. »Kot človek, še zlasti kot odvetnik, sem za ukinitve smrtnih kazni, čeprav se zavedam nasprotnih argumentov, ker gre za življenje,« je dejal in med drugim dodal: »Sicer pa nisem prepričan, da je smrtna kazen najhujša za tistega, nad katerim je izvršena. Ta kazen bolj zasleduje generalno prevencijo, to je zastraševanje potencialnih storilcev najhujših kaznivih dejanj. Podatki namreč kažejo, da tam, kjer so ukinili smrtno kazen, ni prav nič več storilcev najhujših kaznivih dejanj. Torej, prevzgojni namen je treba doseči z drugimi sredstvi in ukrepi.« Glede odprave kazni za nekatere vrste verbalnih deliktov po 133. členu KZ meni, da so te razprave povsem utemeljene, ko gre za bolj jasno opredelitev pojma družbene nevarnosti. »Sicer pa smo v Sloveniji v praksi že presegli dosedanje zakonsko opredelitev teh vrst deliktov,« je pojasnil svoje mnenje.

Otroštvo in zgodnjo mladost je preživel pri svojih starših v Vnanjih gorah, kjer so imeli v najemu komaj poldrugi hektar zemlje; družino je prej pestila revščina kot izobilje, saj so bili za njim še trije otroci v

družini. Osnovno šolo je obiskoval v Brezovici in učitelj je kmalu odkril fantično bistrost, zato je še posebej spodbujal starše, da so ga vpisali na klasično gimnazijo v Ljubljani. Komaj je opravil malo maturo, je prihrumela vojna, v kateri je bila naša dežela razkosana in okupirana. Že šestnajstletnega ga vsrka vase vojni vrtnec. Septembra 1941. leta se udeleži javnega protifašističnega nastopa v Vnanjih gorah, za kar okusi italijanski zapor v ljubljanski belgijski kasarni. Kasneje, po izpustitvi iz zapora, se umakne iz domačega kraja k teti v Ljubljano, kjer se zaposli v EKA v Topniški ulici za Bežigradom. Postane član enega od odborov tovarniške organizacije OF, ko pa 1942. leta postane skojevec, postane tudi član oborožene trojke, ki deluje na območju Bežigrada. Po odhodu v partizane 1943. leta vstopi v Cankarjevo brigado. V priznanje za pogum in vestno izpolnjevanje ukazov ga sprejmejo v partijo, nato od borca napreduje v komisarja čete, bataljona in tik ob koncu vojne v komisarja diviziona protiazijske brigade. Po končani vojni ostane v vojaški službi. Pošljejo ga v ofisersko šolo, kasneje pa konča še Višjo vojno akademijo. Službovanje v armadi konča 1966. leta v činu polkovnika. Med pomembnejšimi dolžnostmi, ki jih je opravljal v JLA, velja omeniti dolžnosti v generalštabu JLA, kot predavatelja na Višji vojni akademiji ter dolžnosti komandanta odreda JLA v sestavi mirovnih sil OZN na Sinaju. Za študij prava se je odločil med službovanjem v armadi. Ker mu je vojna prekinila šolanje, je moral izredno končati takratno višjo gimnazijo, opraviti veliko maturo in šele nato ob delu nadaljevati in končati študij prava. Ni bilo lahko ob vojaških nalogah uskladičiti svoja hotenja, sicer pa mu je vojni čas naložil še marsikaj težjega.

Mimo svojih poklicnih obveznosti zdaj ves preostali čas posebno obilno posveča invalidski organizaciji. Kako tudi ne, saj je tudi sam postal invalid, ko mu še ni bilo devetnajst let. Prvič ga je doletelo v vrtincu bojev in jurišev z Nemci in domobranci pri Ribnici na Dolenjskem, ko sta ga dva strela iz rafala sovražne strojnice zadela v rame in laket ter ga hudo ranila. Še rekonvalescent, z ne povsem ozdravljeno roko, je zapustil bolnišnico na lastno zahtevo in se vrnil v brigado, kjer ga je v enem naslednjih bojev že spet zasledovala smrt, vendar je bilo tudi tokrat življenje na njegovi strani. Ranjen od topovske granate v nogo se zopet znajde v bolnišnici. »Ni toliko boleča misel na smrt, ker je hipna, kolikor spoznanje o trajni invalidnosti, ki v psihičnem pogledu zapusti v člo-

veku globoke posledice za vse življenje,« pravi Ivan Japelj.

Zveza društev invalidov Slovenije združuje 62 občinskih društev invalidov, vanje je včlanjenih blizu 50.000 invalidskih upokojencev in še zaposlenih invalidov. Ta populacija ima mnogo problemov, v zadnjem obdobju še zlasti glede poslabševanja življenjske ravni invalidskih upokojencev. »Res je tako,« pravi predsednik invalidske organizacije. »Ugotavljamo, da je vsaj 70 odstotkov te populacije na meji eksistenčnega minimuma in je zato zanjo življenjskega pomena, kako se usklajujejo pokojnine med letom. Vedeti je treba, da so prav invalidski upokojenci morali v pokoj zaradi poškodb in bolezni na delu pred dopolnjeno pokojninsko dobo, zaradi česar imajo nižje odmerjeno pokojnino. Zato je treba pokojnine izenačiti z osebnimi dohodki, ker izvirajo iz dela, in ne s skupno porabo, še manj pa s socialno kategorijo.«

Na koncu je spregovoril še o težavah zaposlenih invalidov. »Veliko težav nastane pri iskanju novega delovnega mesta za delavce, potem ko postane invalid. Težave so s prekvalifikacijo, z nadomestilom osebnega dohodka, itd.« je povedal med drugim in na koncu dejal: »Poudariti želim tole: če so invalidi z obsegom invalidskega varstva zadovoljni, pa z materializacijo svojih pravic še vedno ne morejo biti. Če me kaj moti, je to, da ta zavest ni dovolj prodrla prav med tiste ljudi, ki o pravicah invalidov odločajo.«

Ivo Osolnik

S proslave krajevnega praznika KS Komandanta Staneta

Predvsem slovesno

V spomin na dan, ko je v nesreči umrl legendarni partizanski komandant Franc Rozman Stane, praznuje krajevna skupnost, ki nosi njegovo ime, svoj krajevni praznik. Prireditve ob njem vedno skrbno pripravijo v sodelovanju z učenci osnovne šole Valentina Vodnika, ki stoji v tej krajevni skupnosti. Tako je bilo tudi letos, le da so povabili še nekaj gostov.

Slavnostna govornica je bila predsednica skupščine občine Ljubljana-Šiška Anka Tominec. Spregovorila je o težavnih časih, ki so pred nami, o nalogah v novem planškem obdobju in dejavnosti krajevne skupnosti Komandant Stane.

Nato so zaslužnim krajanom podelili priznanja in plakete krajevne skupnosti, v kulturnem programu pa so nastopali poleg učencev iz osnovne šole Valentina Vodnika še pevski zbor Karel Pahor, glasbeniki iz osnovne organizacije ZSMS v tej KS ter folklorna skupina iz Dekorativne.

Po končanem programu pa se je začelo mladinsko rajanje s plesom.

Vilma Prezeli
Foto Andrej Remškar